

KÖNYVEK

VASSZOBOR. *Darázs Endre* versei. — (Egyetemi Nyomda.)

Az elmúlt esztendőből aligha emlékszünk még egy ilyen friss, varázsos hangú kötetre. Szinte minden képe, minden egyes lélegzetvétele külön meglepetés: csupa talpraesett képtelenség, balesetből kikerekedő mutatvány, csupa hazugságnak induló elemi igazmondás. De hogyan? Ennyi valódi ellentétet végül is mi olvashat egyetlen vers egyetlen sorában is hiteles remekké?

Az írásművek legtöbbször stílusával és szerkezetével, erejével és eleganciájával, nyelvezetével és képeivel győz meg, Darázs költészetének természete van. Ezeknek a verseknek nincs lejtésük és nincs sodrásuk, nem kifejeznek és nem közvetítenek, egyszerűen: viselkednek. Verseiben egy rendkívülien erős, szinte állatian találékony természet játékainak, elámulásainak és pillanatnyi elszánásainak vagyunk elbűvölt szemlélői.

A vizualitását, a képeit szokásos emlegetni, pedig valójában a reflexeiben él. Sőt: a reflexeivel szerkeszt is, mielőtt még a világ az idegeiben mélyebben beérhetne, érzelmmé, vagy valami állandóbb elvvé szerveződhetne. A szemébe ötlő képektől, érzéki fölhívásoktól szinte pillanatonként hőkken meg, de ugyanakkor ösztönző lökést is kap, a meglepő élmény tovább is repíti, valami hallatlan, szökellő aktivitást kölcsönözve minden benyomás számára kiszolgáltatott érzékenységének. És ez a szép, ahogy mindenkor kívágja magát és egyre veszélyesebben belebonyolódik „mondanivalójába”, mint a túlfeszített szervezet tulajdon természete megzavaró és egyedül vezérlő útvesztőibe.

De innét költészetének hiányossága, valamiféle embertelensége is. Mint természet, varázsos, azonban túlon túl csak természet. Friss és érzékletes, de nincsenek mélyebb élményei, mintha az elébe kerülő látvány, a tájékozódás minden igénye nélkül, túlon túl kielégítene, s a világ fönnakadna a rendkívüli idegzet szünőghálóján, mielőtt bármi is a szívbe-agyba érne. A „dolgokra” tapad, de ez a tapadás, ez a páratlanul vitális mimikri, épp ez akadályozza meg a világgal és sajátmagával

való mélyebb azonosulását, ami egy szellemiben emberi szótárban hol bukást, hol erkölcsöt, hol katarzist, hol pedig sorost jelenthetne.

Persze ez a perifériára kitolt élet, mely a felszínen kénytelen megvalósítani mindazt, ami a mélységet illetné, érzékletességben a valószínűlenségig duzzad, s mivel bensőségebb igények nem zavarják, ijesztő biztonsággal végzi mitoszbailló vakkapcsolásait. Elvontabb igények nem zavarják, de az „emberinek”, vagy inkább „szelleminek” ez az aránytalan adagolása ugyanakkor állandó fölborulással is fenyegeti ezt a működést, szélsőséges feszültséget teremtve a csak érzékletesben, hogy a szinte merő életöztönből lereagált világ egyszerűen izgatott, maga alá kerített teremtésé, önzetlen költészetté válik. S valójában, legszebb versei szemünk láttára kerekednek ki az egyoldalú érzékelésből fölényes-mitikus alkotássá, mint a Hideg idő, Szilaj csorda, Csupkerőzsa, Cirkuszosok és a Vértes. Hibái viszont az úgynevezett elvi, tematikus verseiben a legszembevetőbbek, s a Berzsenyi-féle, multat idéző nosztalgiaikban, ahol is öslénytermészetét jónéhány lépéssel összeveteszi az elődkereső poétikus ellágyulással.

Hogy hová vezet költői fejlődése? Ez a kitűnő, maga nemében páratlan líra? A kritikusi kíváncsiságot mindenekelőtt paradicsomi világának magára ébredése: a pazar vegetálásból maga és valamenynyünk sorsára rádöbbenő metamorfózisa izgatná. De ki jósolná meg előre a szelek járását?

Piliszký János

LE SABBAT. (Souvenirs d'une Jeunesse orangeuse.) *Maurice Sachs*. — Éditions Corrèa, 1946. Paris.

A francia hadsereg diadalmasan tért vissza a világháborúból. A kor, mely ezzel Franciaországban elkezdődött, tíz évig tartó győzelmi ünnep volt. A gazdag és megelégedett polgárok gondolkodás nélkül költek az üzletek tömve a legkülönbözőbb árukkal, a színházakba tíz nappal előbb kellett jegyet venni, az éjszakai mulatókban nem lehetett üres asz-

talt találni, a festők alig tudtak eleget tenni a megrendeléseknek, a kiadók pedig gondolkodás nélkül, mindent kiadtak. A franciák minden érdeklődése a művészet, a szerelem, az élvezetek és a kényelem felé fordult.

Ez időknél tipikus gyermeke Maurice Sachs. Első könyve, mely évekkel ezelőtt jelent meg Amerikában: „*The Decade of Illusion, Paris 1918—28.*” Ez a cím jelöli tehát azt a korszakot, mellyel az író neve egyszersmindenkorra össze van kötve. Az illúzióknak ez az évtizede a legteljesebb mértékben érdekelte és izgatta, és nagyrészt ennek az érdeklődésnek köszönhetjük, hogy művei valóban létrejöttek.

Később Franciaországban is feldolgozta ugyanezt a témát „*An temps du Boeuf sur le Toit*” címmel. A Boeuf sur le Toit volt az akkori fiatal író- és művésznemzedék kedvenc találkozóhelye. Ez a naplószerűen megírt könyv rövid, odavetett leírásokban örökíti meg a korszak állandó paroxizmusát. Csak a külső életmegnyilvánulások rögzítésére törekszik, következő munkája, az „*Alias*” azonban már introspektív és sokkal inkább önéletrajznak, mint regénynek tekinthetjük.

Az előbb említett művek azonban mind háttérbe szorulnak „*Le Sabbat*” mögött, melyet hagyatékból adtak ki 1946-ban. Itt Maurice Sachs előbbi munkálkodásának különböző szempontjait közös perspektívába foglalta össze. Így a *Sabbat* mind a kultúrtörténet, mind a pszichológus szemében érdekes keresztmetszete marad a háború utáni forrongó életnek. Maurice Sachs harmincéves korában írta ezt a könyvet, egy viharos, különös, sok érdekességgel teli ifjúság emlékeit. Harminc év alatt — mondja — az ember annyi mindent megtudott és tapasztalt, hogy az élet újabbat már nem igen adhat, ami azután következik, csak kegyes és jószág raaadás. Sachs a századforduló után született egy polgári, de a legzavarosabb helyzetekbe jutott, minden gátlás nélküli zsidó családból. A válás és csőd kettős átkával sujtott család megátkozott ágának legátkozottabb sarja volt — saját bevallása szerint. Így származása is viharos életre predesztinálta. Egy angol nevelőotthonban fedezte fel már gyermekkorában azokat az elferdült sexualis hajlandóságokat, melyeknek leírásával a regény minduntalan nagy előszeretettel foglalkozik. Mivel korán kenyérkeresetre

szorult, mint hoteltitkár bepillantott abba a mondain világba, melynek később saját maga is tagjává vált. Legnagyobb hatással, mint az akkori ifjúságra általában, Cocteau volt rá. Ez, a dicsfényéből ma már kissé veszített író, szinte mágikus erővel gyűjtötte maga köré a kor ámuló fiatal nemzedékét. Az ő révén ismerte meg Maurice Sachs Jacques Maritaint és környezetét. E két íróval, majd később André Gide-dal való barátságának, illetve ismeretségének leírása a könyv legértékesebb és legérdekesebb részét alkotja. A katolicizmus oly nagy hatással volt rá, hogy nemcsak katolikussá lett, hanem egy papnevelő intézetbe is belépett, hogy minél aszkétikusabb és tisztább életet élhessen. Egy vakáció alkalmából azonban a szabad élet után való sóvárgása áttörte az erőszakkal magára kényszerített lelki nyugalmat. A katonaság, majd a párizsi élet lüktetése ismét visszaterelték a viharos összevisszaságba. A gazdasági válság elején Amerika legkülönbözőbb részeit barangolta be előadásokat tartva. Egy lát-szatházasság kedvéért protestánssá lett, de ekkor a hit és a vallás, már nem sokat jelentett számára, nem törődött vele. Legnagyobb szegénységben tért vissza Párizsba.

Különös végrendelet ez a könyv, egy valóban nagyon nyomorult hősről mesél. Ő, bár más embert írhattam volna meg — kiált fel Maurice Sachs —, aki követendő példa lett volna inkább, mint ily visszataszító egyén. Ezek az emlékek és vallomások, melyek mindent ki mernek mondani, alapjában mégis kevéssé botránkoztatják meg az olvasót. Mivel az író semmiféle morális gátlás sem tartja vissza, semmiféle csábításnak nem áll ellen, szinte médiummá vált, akiben a kor teljesen kifejezhette magát. Így a *Sabbat* értékes dokumentuma a háború utáni francia életnek. Az ilyen könyv csodálatos módon feloldozza íróját sok bűn és vétek alól, melyet egy egész életen át elkövetett. Olyan, mint egy őszinte gyónás. Mert ez a *Sabbat* a múlt — mondja Maurice Sachs — és az út végén csendes erdei tisztást vél felfedezni a reggeli napfényben, miután az éj démonai mind elmenekültek. Ez már a jövő, a kor nélküli jövő, ahol mindig lehet építeni egy más, nem ily sötét viszontagságokkal teli, szebb életet.

Herczegh Klára

Mi az ÚJ EMBER Jókönyv Szolgálata?

Azért szerveztük az Új Ember Jókönyv Szolgálatát, hogy segítsünk a katolikus könyvkedvelő közönségnek a könyvek kiválasztásában és a csoportos vétel előnyeinek kihasználásával **jelentős kedvezményt** biztosítsunk. Irodalmilag képzett és katolikus szempontból teljesen megbízható lektorok által kiválasztott művek kerülhetnek ajánlott műveink közé. Csak így érhetjük el azt a célt, hogy megkíméljük a könyvvásárlót a csalódástól, hiszen helyette, nevében keresünk, válogatunk és bírálunk az egész világ könyvpiacán. Kétéves működésünk után **máris komoly tényezőként jelentkezzük a könyvpiacra.**

A Jókönyv Szolgálat módszere valójában előfizetés és részletrendszer. Aki résztvevőként belép, évi 120 forint fizetésére vállal kötelezettséget, ennek ellenében legalább 144.— forint bolti árú könyvet adunk. A részvételi díj tetszés szerint havi 10.— forintos, negyedévi 30.— forintos, félévi 60.— forintos, vagy évi 120.— forintos részletben teljesíthető. 10.— forint ellenében 110 illetménypontot, évi 120.— forint után 1320 illetménypontot írunk résztvevőink javára, ami lényegében azt jelenti, hogy tizenhét százalékkal **olesóbban jutnak a kért könyvhöz.**

A besorozott könyveink közül szabad választással lehet felhasználni az évi illetménypontok háromnegyed részét. Szépirodalmi műveken kívül ismeretterjesztő művek is szerepelnek választható könyveink között. Utóbbiak a modern tudomány minden ágát (atómkiutató, lélektan, etnológia) felölelik.

Vannak illetményköteteink, ide olyan műveket sorozunk, melyek feltétlenül értékesek és érdekesek, valamint nélkülözhetetlenek velünk egy világnézetű résztvevőink számára. Illetményköteteink pontértéke azonban nem haladja meg az évi 350 illetménypontot, azaz teljes pontértékének legfeljebb az egynegyedét. A legutóbbi illetménykötetünk Papini új műve volt, 200 illetményponttal.

A kért könyvek szétküldését postai úton központilag intézzük, portó- és csomagolási költséget nem számítunk fel. Ezenkívül résztvevőink díjmentesen kapják negyedévenként megjelenő irodalmi tájékoztatókat is.

Az Új Ember Jókönyv Szolgálata azon igyekszik, hogy **szoros kapcsolatot teremtsen az egyetlen katolikus folyóirattal, a Vigiliával.** Éppen ezért besorozott és szabadon választható könyvek közé iktatta a Vigilia egy esztendő előfizetését. Bizonyosak vagyunk benne, hogy az Új Ember Jókönyv Szolgálatában résztvevők közül nagyon sokan fognak élni azzal a lehetőséggel, hogy a könyvek között a Vigilia tartalmas példányait is megszerezzék. De hasonló kedvezményt szeretnénk nyújtani a Vigilia előfizetőinek is akkor, ha résztvevőnek jelentkeznek az Új Ember Jókönyv Szolgálatában. Ez a kedvezmény abból áll, hogy a Vigilia előfizetőinek a folyóirat járatása, ha a Jókönyv Szolgálatának is tagja, **1 évre nem 50, hanem 40 forintba kerül** és az évi 1320 illetménypontból a Vigilia járatása 440 illetménypontot vesz igénybe. A fennmaradó illetménypontok felett oly értelemben rendelkeznek, ahogy azt előljáróban írtuk.

Választható könyvek jegyzékét készséggel megküldi az

Új Ember Jókönyv Szolgálata
Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. I. lépcső, I. em.

ARANY, EZÜST, ÉKSZER VÉTEL, ELADÁS

Kehely, ciborium, szentségtartó
nagy választékban.

Dr. **BAJMÓCZINÉ WINTERMANTEL TERÉZ**
Budapest, VII., Rákóczi-út 10., I. 2.

A sok járástól elfáradt lábá-
nak felüdítésére csak

FILOPED lábsót
használjon. Csomag 1.90 Ft:

NAGY DROGÉRIA

VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 19. SZ.

FÉRFIKALAPOT KÖSZEGI kalaposmestertől

Főüzlet és műhely: IX., RÁDAY-U. 26. Fiók: CALVIN-TÉR. Múzeum-krt sарok.

Nagy bel- és külföldi kalapraktár. **JAVÍTÁS.**

SCHUBAUER
és MITICZKY

BÉLYEGZŐK JELVÉNYEK

Bpest, Duna-u. 6.
Telefon 184-268.

Isten-szeretetet van írásba foglalva az Újszövetség könyveiben és az egyetlen prófétai könyvben: a Jelenések könyvében. Innen árad szét a szeretet az emberek szívébe, ha azt kézbe veszik és olvassák. Ez a tartalma *Kosztolányi István*:

Igy szeretett az Isten

című könyvének, melynek II. kötete most jelent meg, sok illusztrációval. Ára Ft 40.—

Új ifjúsági mű: *Csaby Márton*:

...és újra felgördül a függöny...

Ára Ft 9.—

Alumínium-érmék:

Csodás Szűzanya-érem 30 fillér, 100 drb Ft 20.—

Skapuláre-érem 30 fillér, 100 drb Ft 20.—

Családfelajánláshoz legalkalmasabb füzet:

P. Zolotnoki: Jézus Szentséges Szíve menti meg a világot.
Ára Ft 1.—

Jézus Szíve képek. 2.— Ft-tól 6.— Ft-ig.

Kapható:

KORDA ipari és kereskedelmi r. t.
Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 4. szám.